

Voorkom worm- en leverbotinfecties bij weidegang

Vee in de wei loopt een groot risico op infecties met leverbot en maagdarm- of longwormen. Neem maatregelen om dat te voorkomen.

Door Janet Beekman

Jongvee en koeien dit voorjaar weer in de weide zetten. Het klinkt simpel, maar een belangrijke valkuil bij starten met weidegang is het risico op infecties met wormen en leverbot bij jongvee en melkvee. Dat kan aanzienlijke schade geven. Daarom is vroege herkenning, behandeling en voorkomen van infecties van belang (zie kader *Maagdarmwormen, longwormen en leverbot en de symptomen*). “Voor het weiden van jongvee, moet je sowieso een goed plan maken ziekte door worminfecties te voorkomen”, zegt dierenarts Gerrit Hegen van De Boerenveearts.

Weerstand tegen maagdarmwormen

Hegen adviseert om kalveren vanaf een leeftijd van vijf maanden te weiden. “Ze kunnen dan wennen aan weidegang. Ze leren om gras te vreten en om de draad te herkennen. Vroeg leren weiden, zorgt later als melkkoel voor een hogere grasopname

en dus meer melk uit vers gras, blijkt uit onderzoek. En weidegang is goed voor de ontwikkeling van skelet, pezen en spieren.” Bij weidegang is het in de hand houden van worminfecties ook een belangrijk aandachtspunt. Op bedrijven met weidegang zijn maagdarmwormen altijd in meer of mindere mate aanwezig. Bij maagdarmwormen is de kalverweide van vorig jaar altijd zwaarder besmet dan de pinkenweide, koeienweiden hebben de lichtste besmetting.

In het eerste weideseizoen draait het om een goede opbouw van de weerstand tegen maagdarmwormen om wormschade in het latere leven te voorkomen. “Weid daarom kalveren de eerste zes tot acht weken op percelen met een lichte besmetting met maagdarmwormen. Bijvoorbeeld een weiland waarin koeien het voorgaande jaar zijn geweid. Dan bouwen de dieren hiertegen weerstand op”, zegt Hegen. Hij adviseert om 5 tot 6 weken na de start van weidegang verse mest, via een verzamel-

monster, te controleren op maagdarmwormen. “Bij meer dan 100 gram eieren per gram mest in zo'n monster is behandeling tegen maagdarmwormen gewenst.” Na de eerste periode op licht besmet grasland kan het jongvee op etgroen weiden met elke twee weken omweiden. De dierenarts adviseert om jongvee minimaal twee maanden te weiden en in totaal ongeveer 200 dagen in het eerste en tweede jaar.

“Zet kalveren, die voor het eerst weiden, voor 15 september weer op stal. Want de hoge opname van onbestendig eiwit belemmert de groei. Pinken kunnen herfstgras veel beter aan, maar zorg dat drachtige vaarzen minstens vier weken voor de verwachte kalfdatum op stal komen en voer ze mineralen bij.” Een bloedonderzoek (steekproef van vijf pinken) bij opstallen om de mineralenstatus en de besmettingsgraad van maagdarmwormen te monitoren, geeft extra zekerheid. Het tankmelkonderzoek maagdarmwormen geeft een indicatie van worminfecties bij het melkvee.

Maagdarmwormen, longwormen en leverbot en de symptomen

Maagdarmworminfecties

komen voor bij runderen in elke leeftijdsklasse en vooral bij dieren in het eerste weideseizoen. De meest typische symptomen zijn: verlies aan eetlust, een ruw haarkleed, gewichtsverlies, achteruitgang van de algehele conditie en een enkele keer diarree.

Hoesten in de weideperiode is het belangrijkste symptoom van een **longworminfectie**. De ernst van het hoesten varieert sterk. Longworm geeft meestal

problemen bij kalveren, maar soms ook bij volwassen koeien. Heel af toe ook bij koeien zonder weidegang, die gevoerd worden met vers gras op stal. Bij een (ernstige) longworminfectie vermagert een koe en daalt de melkproductie. Infecties met bacteriën zoals bijvoorbeeld *Pasteurellae* en *Mannheimia* slaan ook eerder aan als longen beschadigd zijn. Deze infecties kunnen het ziektebeeld verergeren.

De **leverbotparasiet** komt

voor bij runderen, schapen en geiten, maar ook bij paarden, hazen, reeën en soms bij de mens. Bij rundvee wordt vaak een chronische leverbotinfectie gezien met specifieke klinische verschijnselen: verlaagde melkproductie, slechte groei van vooral jongvee, verminderde weerstand, verminderde vruchtbaarheid en te vroeg afkalven. Volwassen leverbotten geven irritatie in galgangen door aanwezige stekels op de buitenzijde. Dit kan leiden tot verkalking van

galgangen en oedeem. Met als gevolg een dorre vacht, vocht in de buikholte, groeistilstand, gewichtsverlies en bloedarmoede. Leverbot (*Fasciola hepatica*) leeft als volwassen parasiet van enkele centimeters in galgangen van de lever en produceert veel eieren die het dier via gal met mest uitscheidt. De parasiet heeft voor verdere ontwikkeling de leverbotslak *Galba truncatula* nodig als tussengastheer. Zonder gastheer komt leverbotziekte niet voor.